

Варава Ірина Павлівна,
*старший викладач кафедри кримінального права і процесу
Національного авіаційного університету, аспірантка Інституту
професійно-технічної освіти НАПН України*

СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНИЙ АНАЛІЗ КОНЦЕПТУ «ФАХОВЕ САМОВДОСКОНАЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ТЕХНІКІВ-ПРОГРАМІСТІВ» ЯК ТЕОРЕТИЧНА ОСНОВА ДОСЛІДЖЕННЯ

Навчання упродовж всього життя є основним принципом інформаційного суспільства, на ньому будується розвиток економіки. А тому в нових покоління фахівців має бути сформована здатність до самовдосконалення. В основу інноваційності методики формування фахового самовдосконалення необхідно покласти суть концепту «фахове самовдосконалення». Для цього нами здійснено структурно-семантичний аналіз цього поняття.

Серед наукових праць українських дослідників нами виявлено як ті, в яких використовується дефініція «фахове самовдосконалення», так і ті, в яких вживається дефініція «професійне самовдосконалення». У зв'язку з цим ми вважали за необхідне з'ясувати смисл понять «фах» і «професія». У «Словнику української мови» наводиться тлумачення, що «фах» – це, по-перше, вид заняття, трудової діяльності, що вимагає певної підготовки і є основним засобом до існування; професія; по-друге, основна кваліфікація, спеціальність; справа, заняття, в якому хтось виявляє велике вміння, майстерність, хист [2, с. 570]. Поняття «професія» в цьому словнику трактується більш лаконічно, як «рід занять, трудової діяльності, що вимагає певних знань і навичок і є для кого-небудь джерелом існування» [3, с. 332]. Отже, за своїм смисловим значенням ці поняття є ідентичними, водночас суть поняття «фах» є більш широким – передбачає основну кваліфікацію, спеціальність, майстерність і навіть хист до певної справи. У цьому ж словнику термін «самовдосконалення» позначається як «удосконалення самого себе (фізичне, моральне і т. ін.), своєї фахової майстерності тощо» [4, с. 30]. При цьому варто зазначити: тлумачення суті зазначе-

ної категорії здійснюється саме в контексті фахової майстерності.

Суть і структуру наукової категорії «професійне самовдосконалення» досліджували О. Діденко, Л. Дудікова, О. Ігнатюк, Ю. Орлов, О. Прокопова, К. Роджерс, Л. Сущенко, З. Турянця, І. Чемерилова, Т. Шестакова та ін. З результатів аналізу їхніх наукових праць можна побачити, що найбільш наближеним й загальноновживаним конструктом до фахового самовдосконалення є терміни «саморозвиток», «професійний саморозвиток», «самовдосконалення» [1]. На основі здійсненого дослідження нами встановлено смисловий взаємозв'язок між згаданими вище поняттями: саморозвиток (внутрішній процес самопізнання, на основі якого особистість визначає життєві цілі перетворення власного життя на вищий ступінь організації) → професійний саморозвиток (процес формування особистості, орієнтованої на високі професійні досягнення, процес формування професіоналізму фахівця й діяльності) → професійний саморозвиток техника-програміста (незворотній процес формування фахівця, здатного до свідомого досягнення найвищого рівня фахової компетентності за рахунок самоствердження, самоактуалізації, постійної роботи над собою) → професійне самовдосконалення (свідомий, цілеспрямований процес підвищення рівня власної професійної компетенції і розвитку професійно значущих якостей відповідно до соціальних вимог, умов професійної діяльності та власної програми розвитку) → фахове самовдосконалення майбутніх техніків-програмістів (як процес індивідуального управління розвитком системи знань, практичних умінь і навичок фахівця, творчих здібностей, оптимізації способів власного мислення та спеціальних професійних якостей, формування тих морально-етичних цінностей, які сприяють досягненню високих показників професійної діяльності) [1, с.73].

Отже, встановлене коло дефініцій мовних одиниць, які характеризують предмет нашого дослідження, може розглядатися як теоретична основа для подальшого розгортання наукових розвідок і розроблення інноваційних шляхів формування готовності майбутніх техніків-програмістів до фахового самовдосконалення. Передусім актуалізується необхідність з'ясування вимог роботодавців до особистісних якостей цих фахівців, цінностей, які декларує певна соціально-професійна

група суспільства. Це дасть змогу скласти програму дій і визначити найбільш ефективні методи формування здатності випускників коледжу до саморозвитку й постійного фахового зростання. Сформовані особистісні якості і цінності в період отримання професії слугуватимуть тим базисом, на якому усвідомлено будуть розвиватися пізнавально-актуалізувальний, операційно-діяльнісний, управлінський компоненти готовності майбутніх техніків-програмістів до фахового самовдосконалення.

Література

1. Варава І. П. Понятійне поле формування здатності майбутніх техніків-програмістів до фахового самовдосконалення. *Віртус*. 2019. № 6 С. 73.

2. Словник української мови. В 11 т. Т. 10 / АН Української РСР, Ін-т мовознав. ім. О. О. Потебні; І. К. Білодід. Київ: Наукова думка, 1970–1980. 658 с.

3. Словник української мови. В 11 т. Т. 7. / АН Української РСР, Ін-т мовознав. ім. О. О. Потебні; І. К. Білодід. Київ: Наукова думка, 1970–1980. 723 с.

4. Словник української мови: В 11 т. Т. 9. / АН Української РСР, Ін-т мовознав. ім. О. О. Потебні; І. К. Білодід. Київ: Наукова думка, 1970–1980. 916 с.

Войтенко Ірина Олександрівна,
*викладач педагогіки Професійно-педагогічного коледжу
Глухівського НПУ ім. О. Довженка*

ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ФОРМ У НАВЧАННІ МАЙБУТНІХ МАЙСТРІВ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ

Як ми знаємо, процес реформування сучасної освіти в Україні передбачає забезпечення якісної предметної підготовки фахівців в умовах зменшення аудиторного навантаження і збільшення інформації. Процеси реформування національної системи освіти Укра-